

spodbujamo zelena delovna mesta

Zelena delovna mesta: dobre prakse

Katalog 2014

Naročnik: Republika Slovenija, Urad Vlade RS za komuniciranje,
Gregorčičeva 25, 1000 Ljubljana
Pogodba št. 64/2013 z dne 14. 10. 2013

Izvajalec: Umanotera, Slovenska fundacija za trajnostni razvoj, ustanova
Resljeva 20, p.p. 4440, 1000 Ljubljana

Spletna stran: www.zelenadelovnamesta.si

Urednica: Gaja Brecelj

Strokovna skupina za izbor dobrih praks:

Renata Karba, Anamarija Slabe, Marinka Vovk, Goran Milošević, Boris Rantaša, Bojan Žnidaršič

Fotografije: Mlekarna Krepko, Sonnentor, Bojan Tavčar (Gozdni selfness), Rozalija Košir (Kože in japonski dresnik), Jože Lenart (Farma polžev), SilvaProWood, Wood Stock, Skógrækt ríkisins, Center ponovne uporabe, JP Komunalno podjetje Vrhnika (Depo), Pipistrel, Občina Škofja Loka, Mestna občina Kranj, Terme Snovik, Hiša Raduha, Razvojna zadruga eTRI, Posoški razvojni center (Nizkoogljičnost kot razvojna priložnost regije), Metronik d. o. o. (Zavezništvo znanja za celovito energetska obnovo javnih stavb), CAAP, Hiša zelišč

UMANOTERA
Slovenska fundacija za trajnostni razvoj

REPUBLIKA SLOVENIJA
URAD VLADE RS ZA KOMUNICIRANJE

Katalog je izdan v okviru projekta Spodbujamo zelena delovna mesta, ki ga izvaja Umanotera, Slovenska fundacija za trajnostni razvoj. Projekt je ena izmed akcij partnerstva na področju komuniciranja evropskih vsebin med Evropsko komisijo, Vlado Republike Slovenije in Evropskim parlamentom. Vsebine, objavljene v tem dokumentu, ne predstavljajo uradnega stališča Evropske komisije, Vlade Republike Slovenije ali Evropskega parlamenta.

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

331.103.1:502.131.1(497.4)(0.034.2)

ZELENA delovna mesta [Elektronski vir] : dobre prakse : katalog 2014 /
[urednica Brecelj Gaja ; fotografije Mlekarna Krepko ... et al.]. - El. knjiga. -
Ljubljana : Umanotera, 2014

Način dostopa (URL): <http://www.zelenadelovnamesta.si>

ISBN 978-961-6450-29-4 (pdf)
1. Brecelj, Gaja
276881152

Ljubljana, november 2014

Vsebina

Uvod	4
Ekološko kmetijstvo	6
Mlekarna Krepko	7
Ekološka pridelava, predelava in prodaja zelišč in začimb Sonnentor.....	8
Ekološka kmetija Rozalija Košir: koze in japonski dresnik.....	9
Farma polžev.....	10
Gozdno-lesna veriga	11
SilvaProWood – termično modificiran les	12
Očala Wood Stock.....	13
Islandski večfunkcijski gozdarsko-lesarski obrat.....	14
Ravnanje z odpadki	15
Mreža centrov ponovne uporabe	16
Flamski akcijski načrt preprečevanja nastajanja odpadkov	17
Depo – staro za noro.....	18
Trajnostna energetika (učinkovita raba energije in obnovljivi viri energije)	19
ENSJET – Brezplačno energetske svetovanje občanom s področja URE in OVE	20
Pipistrel	21
Center za alternativne tehnologije	22
Ciljno spremljanje rabe energije v občini Škofja Loka	23
Mestna občina Kranj	24
Trajnostni turizem	25
Terme Snovik	26
Hiša Raduha	27
Alpski biseri – krovna znamka za trajnostno mobilnost in turizem v Alpah	28
Gozdni selfness	29
Socialno podjetništvo	30
CAAP – Center alternativne in avtonomne produkcije Maribor	31
Razvijalec projektov energetskih zadrug – program usposabljanja za zeleno delovno mesto.....	32
Razvojna zadruga eTRI	33
Zmagovalne prakse natečaja Partnerstva za zelena delovna mesta: dobre prakse podjetij in lokalnih skupnosti	34
Zavezništvo znanja za celovito energetske obnovo javnih stavb.....	35
Hiša zelišč.....	36
Nizkoogljičnost kot razvojna priložnost regije	37

Uvod

Zelena delovna mesta (ZDM) so vroča politična tema, ki so našla pot v krovne politične dokumente Evropske unije. Ustvarjanje ZDM je prepoznano kot ena od nosilnih strategij za doseganje ambicioznih ciljev do leta 2020: 75-odstotne stopnje zaposlenosti žensk in moških v starostni skupini 20–64 let ter istočasne podpore doseganju ciljev na področju inovacij, izobraževanja, socialne vključenosti in podnebja/energije, ki naj bi pripeljali do pametnega, trajnostnega in vključujočega gospodarstva EU.

V obdobju do leta 2020 naj bi se skladno s strategijo Evropa 2020 ter Strategijo za rast in delovna mesta Evropa 2020 močna vez med podnebno in energetske politiko ter politiko zaposlovanja odrazila tudi na porabi kohezijskih sredstev, predvsem Evropskega socialnega sklada in Evropskega sklada za regionalni razvoj, pa tudi nekaterih drugih programov, vključno s programi za mala in srednja podjetja.

Za Slovenijo bodo v prihodnjih letih sredstva iz evropskih skladov tako rekoč edina razpoložljiva sveža razvojna sredstva. Zato je pomembno, da bodo porabljena za ustvarjanje sinergijskih gospodarskih, okoljskih in socialnih učinkov, kar je značilno prav za ZDM. Čeprav obstaja v Sloveniji vrsta sektorjev in tehnologij, ki že utirajo prehod v zeleno gospodarstvo, je prepoznavnost ZDM in razvojnih priložnosti, ki jih ta prinašajo, premajhna.

Projekt [Spodbujamo zelena delovna mesta](#) je posvečen prav temu: izboljšanju razumevanja in poznavanja ZDM in razvojnih priložnosti, ki jih prinašajo v okviru zelenega gospodarstva. Poleg tega je namenjen tudi spodbujanju povezovanja različnih akterjev z namenom vzpostavitve spodbudnih pogojev za ustvarjanje ZDM ter širjenju znanja in informacij glede priložnosti, ki jih ZDM prinašajo tistim, ki načrtujejo izobrazbeno in poklicno kariero.

Projekt je ena izmed akcij partnerstva na področju komuniciranja evropskih vsebin med Evropsko komisijo, Vlado Republike Slovenije in Evropskim parlamentom. Izvaja ga Umanotera, Slovenska fundacija za trajnostni razvoj. Projekt nadaljuje partnerstvo na področju komuniciranja evropskih vsebin, ki se je izvajalo v okviru projekta Slovenija znižuje CO₂ – dobre prakse. V letih 2012 in 2013 sta bila predstavljena kataloga dobrih praks, ki pomembno znižujejo izpuste CO₂ ter hkrati prispevajo k uveljavitvi načel trajnostnega razvoja ([Katalog 2012](#), [Katalog 2013](#)).

Dobre prakse so bile izbrane na prednostnih področjih projekta, ki so bila za Slovenijo prepoznana kot najbolj perspektivna: ekološko kmetijstvo, ravnanje z odpadki, gozdno-lesna veriga, učinkovita raba energije in obnovljivi viri energije, trajnostni turizem in socialno podjetništvo. Poleg tega so v katalogu predstavljene tudi s strani strokovne komisije izbrane partnerske dobre prakse, ki so kandidirale na nagradnem natečaju [Partnerstva za zelena delovna mesta: dobre prakse podjetij in lokalnih skupnosti](#).

V pričujočem katalogu je zbranih 25 dobrih praks, ki po mnenju strokovne skupine izpolnjujejo kriterije za izbor. Ti so prispevek dobre prakse k širšim ciljem trajnostnega razvoja, k sistemski spremembi in povezovanju ter krepitvi trajnostnih produktov, storitev in ponudnikov ter h ključnim ciljem EU, opredeljenim v strategiji Evropa 2020. Kriteriji za izbor so bili tudi izvedljivost uporabe in širjenja dobre prakse na območju Slovenije, inovativnost dobre prakse ter trajnost in vplivnost učinka delovanja. Člani strokovne skupine so bili pri izboru posameznih dobrih praks pozorni tudi na število ustvarjenih zelenih delovnih mest glede na potencial, celovito trajnostno usmeritev nosilca dobre prakse, morebitne nagrade, ki jih je dobra praksa že prejela na področju zelenih delovnih mest, ter eko certifikate in certifikate za družbeno odgovornost.

Izbrane dobre prakse dokazujejo, da številne praktične rešitve na terenu že obstajajo in izkazujejo svoj potencial za prispevanje h gospodarski konkurenčnosti in zaposlovanju. V njih so vgrajene dragocene izkušnje, ki kažejo, da v primeru, da obstaja volja, obstaja tudi pot. Zaposlovalcem in snovalcem politik, pa tudi drugim deležnikom, dobre prakse lahko predstavljajo navdih za njihovo nadaljnje širjenje in prenos v druga okolja po Sloveniji, da bi kar najbolje uresničili potencial ZDM. Prinašajo namreč vrsto sinergijskih učinkov: ustvarjajo prihranke in nova delovna mesta, ponujajo inovativne rešitve in razvojne priložnosti, varujejo okolje in zdravje ljudi, prinašajo priložnosti za zmanjševanje javnofinančnih stroškov oziroma povečanje prihodkov ter zvišujejo kakovost bivanja.

V nadaljevanju so predstavljeni raznoliki primeri domačih in tujih dobrih praks na izbranih prioritetenih področjih, ki ilustrirajo pestrost njihovih pojavnih oblik in različnih mehanizmov, ki sestavljajo sistem spodbujanja ZDM. Nekatere dobre prakse so ZDM ustvarile na novih področjih, nekatere so ozelenile obstoječa. Pri nekaterih gre za okolju prijaznejše produkte, pri drugih za učinkovitejše proizvodne procese. Nekatere so ustvarile neposredna delovna mesta, druge na njihovo vzpostavljanje vplivajo posredno (prek skupnega trženja, politik, svetovanja, izobraževanja ipd.). Nekatere ustvarjajo pomembne zelene izvozne priložnosti.

Na vsakem od področij so predstavljene tudi tuje dobre prakse. Izbrane so take, ki bi v Sloveniji reševale katerega od pomembnih problemov oziroma omogočile udeležanje pomembne priložnosti in imajo tudi velik potencial za prenos v Slovenijo.

Izračuni stanja in potencialov za zelena delovna mesta, ki so navedeni po posameznih področjih, izhajajo iz analize [Zelena delovna mesta: stanje, potenciali, dobre prakse](#), ki je bila pripravljena v okviru projekta Spodbujamo zelena delovna mesta.

Na podlagi 24-ih [seminarjev](#) v vseh regijah po Sloveniji, [analize stanja, potencialov in dobrih praks](#) na področju zelenih delovnih mest v Sloveniji ter izbranih dobrih praks smo pripravili [priporočila](#), ki so namenjena vsem ključnim deležnikom, ki ustvarjajo pogoje za razvoj zelenega gospodarstva.

Ekološko kmetijstvo

Ekološko kmetijstvo velja za najbolj trajnostno kmetijsko prakso in za način kmetovanja, ki temelji na trajnostnem gospodarjenju z naravnimi viri, ki ne uporablja kemično-sintetičnih snovi (pesticidov, gnojil) ter se s tem skoraj v celoti izogne neposrednemu onesnaževanju okolja, posredno pa to prispeva tudi k manjšemu ogljičnemu odtisu tega načina kmetovanja. Ekološko kmetijstvo ima zaradi načina pridelave, predelave in transporta hrane pomembno manjši okoljski odtis v primerjavi s konvencionalnim in integriranim pridelovanjem.

Ekološko kmetijstvo pozitivno vpliva tudi na razvoj podeželskih območij, med drugim tudi zato, ker ustvarja več delovnih mest kot konvencionalno kmetijstvo, in sicer v sami pridelavi, pa tudi v dopolnilnih dejavnostih na kmetiji, zlasti v predelavi živil, v trženju in v turizmu. Ekološko kmetijstvo je povsod po svetu, zlasti pa v gospodarsko razvitih državah, pripomoglo tudi k oživitvi zanimanja za lokalno pridelano hrano in za neposredne stike med pridelovalci in potrošniki, s tem pa tudi h krajšanju preskrbovalnih verig s hrano. Za sektor ekološkega kmetijstva in živil so značilne tudi številne inovacije, tako v tehnologiji kot na socialno-ekonomskem področju. Inovacije v tehnologiji so v veliki meri povezane z izboljšavami v smislu bolj trajnostnega gospodarjenja z naravnimi viri.

Na osnovi raziskav Inštituta za trajnostni razvoj je bila za izhodišče izračuna zelenih delovnih mest v slovenskem kmetijskem sektorju vzeta ocena polnih delovnih moči (PDM) na ekoloških kmetijah. Po tej oceni je 2.682 ekoloških kmetij (vključno s kmetijami v preusmerjanju) v letu 2012 zaposlovalo približno 3.100 PDM.

Ob popolni preusmeritvi v ekološko pridelavo je ocenjen potencial Inštituta za trajnostni razvoj 85.675 ZDM. Ta ocena zajema samo ZDM na samih ekoloških kmetijah. Vendar pa ZDM nastajajo tudi v vertikalnih povezavah do potrošnika: v živilsko predelovalni obrti in industriji, v tržnem sektorju, v industriji strojev in opreme, v raziskovanju in pri prenosu znanja (izobraževanje, usposabljanje, svetovanje) ipd. Kolikor večji je delež ekološke pridelave v državi, toliko več ZDM se ustvari sekundarno. Ekološko kmetijstvo je torej velik generator ZDM ne le v kmetijstvu, temveč tudi v vseh z njim povezanih sektorjih.

Na področju Ekološko kmetijstvo so bile izbrane naslednje dobre prakse:

- Mlekarna Krepko
- Ekološka pridelava, predelava in prodaja zelišč in začimb Sonnentor
- Ekološka kmetija Rozalija Košir: koze in japonski dresnik
- Farma polžev

Mlekarna Krepko

Kontakt
Mlekarna Krepko,
Kele & Kele, proizvodnja, trgovina
in storitve, d. o. o.
www.mlekarna-krepko.si

kontaktna oseba:
Sandra Turnšek, direktorica,
info@krepko.si

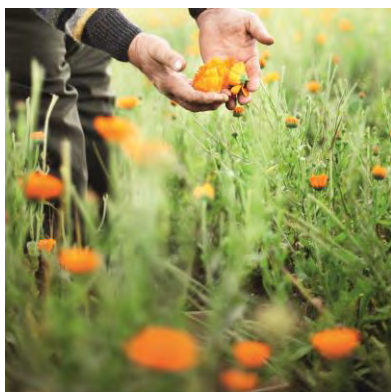
Intervju z direktorico Sandro
Turnšek si lahko ogledate v videu
[e-seminar Dobre prakse:
ekološko kmetijstvo](#)

Mlekarna Krepko se je preusmerila v predelavo slovenskega ekološkega kravjega mleka v paleto tradicionalnih mlečnih proizvodov (pitno mleko, sir, jogurt, kisló mleko, kefir, skuta, maslo ...), pa tudi inovativnih mlečnih proizvodov, kot je kefirjev sadni napitek. Mlekarna Krepko je edina specializirana mlekarna v Evropi za izdelavo kefirja na tradicionalen način iz kefirjevih zrn.

Vsi izdelki mlekarne so živila z visoko biološko vrednostjo. Narejeni so iz visoko kakovostnega nehomogeniziranega slovenskega mleka. Podjetje zagotavlja odkup certificiranih ekoloških živil slovenskega porekla in s tem podpira lokalno oskrbo z ekološkimi živili. Povpraševanje po ekoloških živilih v Sloveniji močno presega ponudbo, zato je predelava domačega ekološkega mleka v različne izdelke pomemben prispevek v smeri zmanjšanja okoljskega odtisa zaradi transporta živil.

Ekološka živila imajo tudi konkurenčno prednost: pridelana so v skladu z dobro uveljavljenim sistemom pravil in nadzora (uredba EU), znak za ekološka živila pa je dobro prepoznaven doma in v EU. Povpraševanje po ekoloških živilih tako v Sloveniji kot v EU in v svetu raste za povprečno 10 % letno, prodajne cene so višje. Obseg poslovanja se povečuje v povezavi z letno rastjo povpraševanja.

Mlekarna Krepko se je v dvanajstih letih obstoja razvila do velikosti, ko zaposluje 30 ljudi. Nahaja se v notranjski vasici Laze pri Logatcu in zagotavlja zelena delovna mesta v podeželskem okolju. Poleg tega z zagotavljanjem odkupa, predelavo in trženjem zagotavlja obstoj posrednih zelenih delovnih mest na kmetijah, ki jim dobavljajo mleko.

Ekološka pridelava, predelava in prodaja zelišč in začimb Sonnentor

Kontakt
SONNENTOR Kräuterhandels
GmbH
www.sonnentor.com

kontaktna oseba:
Johannes Gutmann,
ustanovitelj in direktor

Podjetje je bilo ustanovljeno leta 1988 v Spodnji Avstriji (predel Waldviertel) z namenom prodaje ekološko pridelanih izdelkov na domačem in tujem trgu. Takrat so bile vključene tri ekološke kmetije, ki so pridelovale ekološka zelišča, potem pa so postopoma vpeljali novosti: čajne mešanice, juhe, sadne deserte, čokolado, kavo, olja in kozmetiko.

Poslovna ideja podjetja Sonnentor temelji na konceptu podpore malim podeželskim kmetijam z dolgoletno tradicijo v omenjenem okolju. Danes ima podjetje z logotipom nasmejanega sonca razvito specializirano ekološko trgovanje (čaj, začimbe in trgovina s hrano) in je vodilno na tem tržišču.

Poudarek podjetja je na družbeni in okoljski odgovornosti. Njihov poslovni model temelji na ideji vključevanja lokalnih partnerjev iz najožjega lokalnega okolja. Podjetje ima 135 zaposlenih v matičnem podjetju v Avstriji in 60 v hčerinskem podjetju na Češkem, surovine pa jim dobavlja približno 120 kmetov.

Njihova rast je stalna, z letno stopnjo 10–20 %. Izdelki podjetja Sonnentor se prodajajo v več kot 45-ih državah po vsem svetu, skoraj 80 % izdelkov prodajo v tujino.

Sonnentor v matičnem in hčerinskem podjetju zagotavlja zelena delovna mesta na podeželju, z zagotavljanjem odkupa, predelavo in trženjem pa tudi posredna zelena delovna mesta na kmetijah, ki jim dobavljajo ekološka zelišča.

Ekološka kmetija Rozalija Košir: koze in japonski dresnik

Kontakt
Ekološka kmetija Rozalija Košir,
Kozarska 1, 1000 Ljubljana

kontaktna oseba:
Rozalija Košir,
rozikosir@gmail.com

Projekt ekološke kmetije Košir se osredotoča na degradirane površine, ki so porasle z eno najbolj problematičnih invazivnih vrst v Sloveniji in Evropi, japonskim dresnikom. Dobro povezuje okoljski problem razraščanja tujerodnih invazivnih vrst z ekonomsko vzdržno rešitvijo reje koz.

Obrežni pas na ekološki kmetiji, ki se nahaja ob Malem Grabnu, je močno linijsko zarasel z japonskim dresnikom. Japonski dresnik preprečuje dostop do reke, spreminja podobo krajine, degradira brežine, uničuje obrežna zavarovanja in z izjemno krhkim spletom korenin povečuje možnost erozije brežin – spodjedanj. Na kmetiji so si zamislili pašo koz na japonskem dresniku in tudi drugih invazivnih vrstah, ki se širijo ob vodotoku – zlati rozgi, žlezavi nedotiki. Po treh letih paše se je prisotnost invazivnih vrst bistveno zmanjšala, ponekod pa so invazivne vrste izginile. Japonski dresnik je bil, predvsem zaradi usmerjanja koz v dotične površine, dobra paša.

Ekološka kmetija Košir ponuja izjemno zanimiv pristop k spopadanju z invazivnimi rastlinami s pomočjo reje oziroma paše koz. Čeprav še ne gre za v polnosti izvedeno prakso, pa je že uspešno preizkušena praksa na ravni kmetije. Pristop je inovativen, celosten in večkratno koristen, tako z okoljskega vidika kot z vidika ustvarjanja zelenih delovnih mest in gospodarstva. Praktično izvajanje v večjem obsegu je gotovo povezano z določenimi izzivi, vendar pa je pristop vsekakor vreden, da bi ga v praksi preverili tudi v večjem obsegu. Ponuja potencial za zaposlovanje oseb iz ranljivih družbenih skupin in vključevanje šolajoče mladine, ki tako spoznava interakcijo okoljskih, družbenih in ekonomskih vidikov razvoja.

Farma polžev

Kontakt
PRO-FIL Jože Lenart s.p.
www.pro-fil.si

kontaktna oseba:
Jože Lenart,
profil@netsi.net

Projekt Farma polžev predstavlja povezovanje reje polžev in vzporednih dejavnosti v samooskrbno farmo. Začel se je kot proces vzorčne samooskrbne farme, ki temelji na komercialni dejavnosti reje polžev vrste *Helix Aspersa* po naravnem sistemu, kot živijo polži v naravi. Namen vzorčne farme je bil pokazati posameznikom in lokalnim, regionalnim ter drugim skupnostim, da je to dejavnost, ki dopolnjuje, omogoča in zagotavlja socialno varnost. Dejavnost je primerna predvsem za ljudi na podeželju, ki imajo svoje primerno zemljišče ali možnost najema in voljo za delo na področju kmetijske dejavnosti.

Gre za uspešen prenos in nadgradnjo tuje dobre prakse proizvodnje nišnega produkta v slovensko okolje. Uporabljena je tehnologija, ki posnema naravne procese in zagotavlja aktivacijo neizkoriščenih naravnih virov. Dejavnost temelji na načelih delovanja zadrug, ki poudarja pomen sodelovanja med rejci, nujnost prenosa znanja in uvaja mentorski odnos med vključenimi.

Projekt je dober primer nesebične mentorske pomoči novim podjetnikom v slogu »skupaj smo močnejši«. S tem, poleg zagotavljanja zelenih delovnih mest na podeželju, prispeva k razvoju novega znanja, kar je eden ključnih ukrepov vzpostavljanja podpornega okolja za razvoj zelenega gospodarstva.

Gozdno-lesna veriga

V vseh slovenskih gozdovih (tudi v tistih, ki niso certificirani) je po Zakonu o gozdovih zagotovljeno trajnostno gospodarjenje z gozdom. To dokazuje tudi praksa, saj sta se površina in povprečna letna zaloga slovenskih gozdov srednje- in dolgoročno močno povečali.

Med ZDM sodijo tudi zaposlitve v lesnopredelovalni industriji. Predelava lesnih sortimentov v polizdelke in izdelke je energetske relativno nezahtevna. Lesnopredelovalna industrija prispeva k zniževanju izpustov ogljika z učinkoma substitucije (uporaba ogljično nevtralnih materialov in energentov) in sekvenciranja (v izdelkih iz lesa in lesnih materialov je CO₂ vezan v celotnem življenjskem ciklu izdelka). Tako ob priraščanju novega lesa v gozdovih nastane pozitivna neto ogljična bilanca (veže se več ogljika kot je porabljenega). Zanimariti ne gre niti dejstva, da je lesnopredelovalna industrija locirana v ruralnih območjih. To ima za posledico nizko porabo fosilnih goriv za prevoz na delovno mesto in decentralizacijo gospodarstva.

Gospodarjenje z gozdovi je osredotočeno na izkoriščanje lesa, obseg lesnopredelovalne industrije je močno skrčen, z gozdom povezana turistična dejavnost, nabiralništvo in druge možnosti pa so v veliki meri neizkoriščene. Slovenija ima ogromne potenciale v gozdnem turizmu. Združitev gozdarstva in primarne predelave lesa pod eno streho pomeni povečanje ekonomske in snovne učinkovitosti gospodarjenja, zlasti pa dodaja vrednost lesu z nizkim vložkom.

V slovenskem gozdarskem in lesnopredelovalnem sektorju je približno 16.000 zelenih delovnih mest. Izračun je narejen na podlagi približnih ocen števila ZDM v slovenskem gospodarstvu, javni upravi in izobraževalnih institucijah, ki delujejo na gozdno-lesnem področju.

Glede na to, da v dobro urejenih gozdno-lesnih sektorjih gospodarsko razvitejših držav vsakih 100 m³ predelanega lesa predstavlja eno novo delovno mesto, je potencial v gozdno-lesnem sektorju približno 50.000 ZDM.

Na področju Gozdno-lesna veriga so bile izbrane naslednje dobre prakse:

- SilvaProWood - termično modificiran les
- Očala Wood Stock
- Islandski večfunkcijski gozdarsko-lesarski obrat

SilvaProWood – termično modificiran les

Kontakt
Silvaprodukt, d. o. o.
www.silvaprodukt.si

kontaktna oseba:
Dušan Radoš, direktor,
info@silvaprodukt.si

Termična modifikacija lesa je nov postopek zaščite lesa, pri katerem brez uporabe kemičnih zaščitnih sredstev lesu povečamo njegovo odpornost proti škodljivcem. Termično modificiran les ima večjo obstojnost, voodpornost, boljše mehanske lastnosti in manjšo toplotno prevodnost kot nemodificiran les. Uporaben je za stavbno pohištvo, fasade in terase, vrtno garniture, notranjo opremo, pohištvo ter kot oprema za vlažne prostore.

Tehnologija je v celoti plod slovenskega znanja in je bila razvita ter prenesena v proizvodnjo v sodelovanju med ljubljansko Biotehniško fakulteto, Oddelkom za lesarstvo in Silvaprodukt, d. o. o.

Termična obdelava lesa listavcev močno poveča njegovo uporabnost in mu lahko posledično dolgoročno dvigne vrednost. Takšni izdelki, narejeni na osnovi moderne tehnologije, so ključni za razvoj slovenske lesarske panoge. Termično obdelan les podjetja Silvaprodukt je prisoten predvsem na slovenskem trgu.

Trajnejši les pomeni podaljšanje življenjske dobe objektov, narejenih iz termično modificiranega lesa. Posledično je dolgoročnejša vezava CO₂ v objektih. Slovenski les s termično obdelavo zaradi spremenjenega videza postane primerljiv s sibirskim macesnom ali tropskim lesom. Tako ni več potrebe po ogromnih transportnih razdaljah, hkrati pa se zmanjšuje pritisk na tropske deževne gozdove.

Poleg zelenih delovnih mest v podjetju Silvaprodukt je pomemben tudi razvoj znanj za zeleno gospodarstvo, sama tehnologija pa povečuje število zaposlitev in dodano vrednost v lesni verigi, ki jo realizirajo podjetja, manjše mizarске delavnice ipd.

Očala Wood Stock

Kontakt
Wood Stock,
Slovenske Konjice
www.woodstock.si

kontaktna oseba:
Jaka Jančič, izdelovalec,
info@woodstock.si

Očala Wood Stock so narejena ročno, z ljubeznijo do lesa in oblikovanja. Izdelana so iz različnih vrst najboljšega lesa. Zaščitena so s premazi iz čebeljega voska in citrusovih olj, ki temeljijo na naravni bazi in so okolju manj škodljivi. Očala so trpežna in uporabniku služijo vrsto let. V lesene okvirje vgrajujejo leče vrhunske kakovosti. Ročno delo omogoča popolno osebno prilagoditev očal s prilagajanjem velikosti okvirja, v ušnike in okvir se lahko vgradi lesene grče, intarzije iz drugih vrst lesa, kovinske ploščice ipd.

Očala Wood Stock h gospodarskem razvoju prispevajo na mikro ravni, pomenijo pa pomembno promocijo lesa kot materiala in tudi promocijo povezovanja lesarstva in oblikovanja.

V Sloveniji so podobni izdelki že prisotni (LLstol, otroški stol Froc, lesena svetila Reža ipd.), s predstavitvami zgodb o uspehu pa bi lahko dodatno spodbudili to gibanje. Začetni finančni vložki v takšno dejavnost niso preveliki, na visoko izvedljivost pa kaže tudi tradicija slovenskega lesarstva. Takšne dobre prakse prispevajo tudi k policentričnemu razvoju Slovenije, saj lesnopredelovalna obrt običajno domuje na podeželju. Inovativni lesni izdelki z visoko dodano vrednostjo imajo ob obilici surovine in izobraženih kadrov v Sloveniji velik potencial za rast.

Islandski večfunkcijski gozdarsko-lesarski obrat

Kontakt
Islandska javna gozdarska služba -
Skógrækt ríkisins
www.skogur.is/english

kontaktna oseba:
Jon Loftsson, direktor,
jonlof@skogur.is

Islandija je država skoraj brez dreves; gozdovi pokrivajo le 1.5 % površine te otoške države, kar je posledica večstoletne netrajnostne ovčereje. Vseeno pa so se odločili, da bo njihova gozdno-lesna veriga postala pomembna gospodarska panoga.

Islandska gozdarska služba je javna služba, ki opravlja naloge raziskovanja, razvoja, svetovanja, ozaveščanja ter izobraževanja na področju gozdarstva. Njihov gozdarsko-lesarski obrat je dobra praksa povezovanja gozdarstva in lesarstva ter uspešnega trajnostnega izkoriščanja več funkcij gozda. Osrednja dejavnost je sadnja, sečnja in spravilo drevja, poleg tega pa izdelava lesnih polizdelkov in drv ter gradnja turistične infrastrukture. Z gozdovi gospodarijo trajnostno in večnamensko.

Islandska javna gozdarska služba ponuja številne možnosti praktičnega usposabljanja in prostovoljskega dela za mlade strokovnjake, predvsem tujce. Gozdarski praktikanti so po nekajtedenskem usposabljanju kvalificirani delavci, ki ob nizkem finančnem vložku bistveno povečajo kapacitete gozdarskega obrata. Med poletjem izvajajo tudi obsežnejše prostovoljske programe na goratih območjih Islandije, kjer letno gostijo tudi do 50 različnih prostovoljcev iz vsega sveta, ki vzpostavljajo in vzdržujejo planinske poti ter infrastrukturo za ohranjanje in interpretacijo narave.

Gozdarska služba prepoznava veliko dodano vrednost gozdnega turizma. Na Islandiji v primerjavi s Slovenijo dajejo večji poudarek na gozdno infrastrukturo, ki jo s pridom uporabljajo za turistične in izobraževalne namene. Gozdarska služba večino lesa primarno predela sama ter tako poveča snovno in energetska učinkovitost gospodarjenja.

Število zelenih delovnih mest se v Islandski gozdarski službi z leti povečuje, pomembna pa je tudi njena ozaveščevalna in izobraževalna vloga, saj se gradijo kompetence mladim strokovnjakom, ki bodo v prihodnosti ta delovna mesta zasedli. Posredno prispeva k razvoju zelenih delovnih mest na področjih gozdarstva, lesarstva, ohranjanja narave in turizma.

Ravnanje z odpadki

Pri upravljanju trdnih komunalnih odpadkov je potrebno upoštevati hierarhijo ravnanja z odpadki – zmanjševanje količine odpadkov, ponovna uporaba odpadkov in recikliranje preostalih odpadkov. Sežig oz. odlaganje na odlagališčih morata biti zadnji možnosti, uporabljeni le za odpadke, ki jih ni mogoče obdelati drugače. Ta hierarhija ravnanja z odpadki, ki ima podlago tudi v slovenski zakonodaji in zakonodaji EU, kaže na dva nasprotujoča si trenda v zvezi s spodbujanjem ZDM. Glavni cilj je čim manjša količina odpadkov in po eni strani manj odpadkov – ob nespremenjenih ostalih okoliščinah – pomeni manj delovnih mest na področju ravnanja z odpadki. Po drugi strani pa obstaja velik zaposlitveni potencial navzgor v hierarhiji ravnanja z odpadki – s področja odlaganja in sežiganja odpadkov na področje ponovne uporabe in recikliranja odpadkov.

Višji okoljski standardi pri ravnanju z odpadki posledično pomenijo več delovnih mest, saj sta odlaganje in energetska izraba odpadkov delovno manj intenzivni panogi (0,1 oz. 0,3 delovnega mesta na 1.000 ton odpadkov) v primerjavi s snovno predelavo, ki je bistveno bolj delovno intenzivna (4,9 mest na 1.000 ton odpadkov). Najvišja stopnja hierarhije ravnanja z odpadki odpira delovna mesta na področju raziskav in razvoja (materiali, ki se jih lažje reciklira, manj embalaže ipd.), ozaveščanja, informiranja in izobraževanja.

Po podatkih Agencije RS za javnopravne evidence in storitve je bilo v sektorjih, povezanih z ravnanjem z odpadki, ki zajemajo tudi industrijske in gradbene odpadke, v letu 2012 skupno zaposlenih 4.889 oseb. Na širšem področju varčevanja z viri je potencial približno 8.000 delovnih mest, ki vključujejo poleg zmanjšanja odlaganja odpadkov za vsaj 40 % tudi povečanje ponovne uporabe in recikliranja, proizvodnjo inovativnih izdelkov ter oblikovanje izdelkov iz odpadkov in informacijske tehnologije (IT).

Na področju Ravnanje z odpadki so bile izbrane naslednje dobre prakse:

- Mreža centrov ponovne uporabe
- Flamski akcijski načrt preprečevanja nastajanja odpadkov
- Depo – staro za noro

Mreža centrov ponovne uporabe

Kontakt
Center ponovne uporabe, d. o. o.
www.centerponovneuporabe.si/centri-ponovne-uporabe

kontaktna oseba:
Marinka Vovk, direktorica,
orz@siol.com

Intervju z Marinko Vovk, direktorico Centra ponovne uporabe in Igorjem Petkom, svetovalcem direktorja Snage si lahko ogledate v videu [e-seminar Dobre prakse: ravnanje z odpadki](#).

Mreža centrov ponovne uporabe šteje 10 centrov na lokacijah Rogaška Slatina, Tepanje, Vojnik, Velenje, Kranj, Tržič, Trebnje, Ljubljana, Slovenske Konjice in Ormož, ki v okviru Centra ponovne uporabe delujejo kot socialna podjetja. Zaposlujejo težje zaposeljive osebe in omogočajo usposabljanja, kar prispeva k socialni integraciji te ciljne skupine. Dejavnost centrov ponovne uporabe je *REUSE*, kjer gre za diagnostiko, inovativno obnovo in prenovo rabljene opreme in izdelkov, ki bi bili brez ponovne uporabe uvrščeni med kosovne odpadke, čeprav so funkcionalno še povsem uporabni.

Ponovna uporaba se po prednostnem redu ravnanja z odpadki uvršča na drugo mesto, za preprečevanjem nastajanja in pred recikliranje, kar tovrstnim dejavnostim daje še toliko pomembnejšo vlogo. Stroški za odstranitev kosovnih odpadkov so povprečno 150 EUR/tono, kar je neposredno privarčevana finančna vrednost. Če prištejemo še ceno surovin, ki niso bile uporabljene za nove izdelke, in ceno privarčevane vode, energije in drugih virov, je ta znesek še bistveno višji. Zaradi zaposlovanja lokalne delovne sile in vključevanja težje zaposljivih imajo tovrstni centri pomembno socialno vlogo. Zaradi manjše porabe surovin, vode, elektrike ter manj transporta centri ponovne uporabe prispevajo k bistvenemu zmanjšanju negativnih vplivov na okolje, predvsem zmanjšanju emisij CO₂. Centri imajo pomemben učinek na širšo javnost v okoljskem osveščanju in širjenju zavedanja, da je naš planet omejen z viri in da preprosto ne smemo vsega, česar ne potrebujemo več, odvreči med odpadke. Ker se v procesu priprave na ponovno uporabo izvajajo že skoraj izumrla obrtniška dela, se tam ohranjajo tudi določeni poklici.

Centri ponovne uporabe spodbujajo trajnostni razvojni model, ki upošteva naslednje tri stebre:

- varstvo okolja: preprečevanje nastajanja odpadkov in trajnostno gospodarjenje z nastalimi odpadki;
- socialna enakost: družbene dejavnosti, kot so vključevanje težje zaposljivih na trg dela in dostopnost do blaga ter možnosti za usposabljanje;
- ekonomska upravičenost: prihranki zaradi manjših stroškov odlaganja odpadkov in ustvarjanje delovnih mest.

Flamski akcijski načrt preprečevanja nastajanja odpadkov

Kontakt
Public Waste Agency of Flanders
(OVAM) –
Flamska javna služba
za ravnanje z odpadki,
Mechelen, Belgija
www.ovam.be

kontaktna oseba:
Henny De Baets,
generalna tajnica,
info@ovam.be

Načrt preprečevanja nastajanja odpadkov v flamski regiji deluje že od leta 1981, uzakonjen je od leta 1994 in se stalno posodablja. Medtem ko se je v prvih letih osredotočal na zbiranje odpadkov in vzpostavljanje učinkovite infrastrukture za ravnanje z odpadki, se zdaj osredotoča na preprečevanje nastajanja odpadkov. Flamska izkušnja kaže, da vzpostavljen sistem ravnanja z odpadki ne vodi samodejno k trajnostni proizvodnji in potrošnji, ampak slednja zahteva številne dodatne ukrepe. Nabor ukrepov se uporablja za vodenje podjetij, šol, oblikovalcev in lokalnih organov pri preprečevanju nastajanja odpadkov. Količina odpadkov se je v obdobju akcijskega načrta prepolovila.

Preprečevanje nastajanja odpadkov upravlja Javna agencija za odpadke (OVAM), ki preprečevanje nastajanja odpadkov opredeljuje kot temeljni cilj celostnega ravnanja z odpadki v regiji. Pristop je bil sprejet na nacionalni ravni in poskuša s pomočjo spodbud za podjetja, s priporočili za lokalne organe ter z dogovori s posameznimi ciljnimi skupinami potrošnike in podjetja ozaveščati o pomembnosti preprečevanja nastajanja odpadkov in jih usmeriti v izvajanje ukrepov.

OVAM se aktivno zavzema za mednarodno priznanje in uvajanje flamske dobre prakse v evropske politike. Prepoznal je pomembnost celovitega pregleda nad tokom materialov in odpadkov za vzpostavitev celovite rešitve problematike odpadkov. Poraba surovin, prevladujoči vzorci proizvodnje in potrošnje, zapiranje snovnih krogotokov ipd. so pomembni dejavniki problematike odpadkov. Zato je OVAM ustanovil flamsko Mrežo za trajnostni menedžment materialov, v okviru katere vzpostavlja partnersko sodelovanje z vsemi segmenti družbe, da bi poiskali najboljše rešitve.

OVAM k razvoju zelenih delovnih mest prispeva predvsem posredno, saj ustvarja podporno okolje, ki omogoča razvoj zelenega gospodarstva. Največ zelenih delovnih mest na področju ravnanja z odpadki je prav v dejavnostih preventive. Zaradi uporabe odpadkov kot surovin se je na območjih, kjer OVAM izvaja programe preprečevanja nastajanja odpadkov in ponovne uporabe, bistveno povečala zaposljivost.

Depo – staro za novo

Kontakt
JP Komunalno podjetje Vrhnika,
d. o. o.
www.kpv.si

kontaktna oseba:
Jernej Fefer,
jernej.fefer@kp.si

Trajnostna usmeritev občine Vrhnika je najbolj prepoznana po gospodarjenju z odpadki. Med mnogimi ukrepi so zasnovali tudi center za ponovno uporabo DEPO, v okviru katerega sodelujejo z umetniki in oblikovalci. V Depoju stare predmete popravijo, razstavijo, očistijo, pobarvajo, zbrusijo in iz še uporabnih odpadkov naredijo nove uporabne izdelke. Poleg odprodaje obnovljenih izdelkov ponujajo tudi izdelke, preoblikovane iz starih stvari.

Depo je vsebinska in kvalitativna nadgradnja, ki se uokvirja v šolsko-izobraževalni-restavratorsko-servisno-umetniško-prodajni center. Projekt zaobjema široko paleto dopolnjujočih dejavnosti, ki zaokrožujejo in dopolnjujejo glavno dejavnost podjetja ter krepijo trajnostne učinke: ozaveščanje otrok in mladine, umetniško preoblikovanje predmetov, razstavljanje kosovnega odpada, tržnica lokalnih ponudnikov, prodaja odpisanih predmetov iz stečajne mase Industrije usnja Vrhnika ipd.

Pomemben je tudi poudarek na dejavnostih ozaveščanja in izobraževanja različnih skupin uporabnikov komunalnih storitev o trajnostnih vidikih razvoja in njihovi vlogi pri udejanjanju le-tega.

Depo je dober primer trajnostne rabe virov in spodbujanja kreativnosti. Zagotavlja zelena delovna mesta popravljavcem, prodajalcem, oblikovalcem in umetnikom, pomemben pa je tudi njegov učinek na širšo javnost preko okoljskega osveščanja.

Trajnostna energetika (učinkovita raba energije in obnovljivi viri energije)

Učinkovita raba energije (URE)

Energetska učinkovitost je pomembna za zagotavljanje ciljev energetske politike in tudi širših razvojnih ciljev države, zlasti zaradi potenciala za izboljšanje konkurenčnosti gospodarstva in zaposlitvenega potenciala. URE pomembno prispeva k zagotavljanju strateške zanesljivosti oskrbe z zmanjšanjem odvisnosti od uvoza fosilnih goriv. Za gospodinjstva je energetska učinkovitost ključna tudi z vidika obvladovanja stroškov, krepitve kupne moči in izboljšanja kakovosti bivanja, tudi v luči prilagajanja na podnebne spremembe.

Naložbe v URE ustvarijo 3 do 4-krat več delovnih mest kakor primerljive naložbe v oskrbo z energijo. Delovna mesta, ki prispevajo k povečanju učinkovitosti rabe energije, obstajajo v različnih sektorjih: v predelovalnih dejavnostih, gradbeništvu, prometu, oblikovanju, eko-inovacijah, raziskavah in razvoju, šolstvu, svetovanju, vodenju projektov, energetskega managementu ipd. Po grobih ocenah politika URE trenutno zaposluje okrog 2.000 neposrednih delovnih mest. Ker pa gre za investicije z visokim deležem domače dodane vrednosti, to po ocenah pomeni približno še enkrat toliko (4.000) posrednih zaposlitev (gradbeni materiali, stavbno pohištvo, električne naprave, spremljevalne storitve ipd.).

Število delovnih mest na področju URE je tesno povezano z višino investicij – več javnih in zasebnih investicij v ukrepe energetske učinkovitosti v stavbah, prometu, proizvodnih procesih ipd. pomeni več zaposlitev. Za doseganje ciljev Nacionalnega akcijskega načrta za energetske učinkovitosti za obdobje 2008–2016 je bilo predvidenih nekaj več kot 100 mio EUR javnih in zasebnih investicij na leto, kar bi lahko prineslo okrog 1.000 zaposlitev letno. V Sloveniji je kot najpomembnejše področje za povečanje energetske učinkovitosti oz. doseganje podnebno-energetskih ciljev do leta 2020 prepoznana energetska sanacija stavb, saj ima potencial ustvarjanja sinergijskih okoljskih, gospodarskih in socialnih učinkov.

Obnovljivi viri energije (OVE)

Po podatkih iz projekta EurObserv'ER je v Sloveniji sektor OVE leta 2011 zagotavljal 3.600 delovnih mest. Ti podatki vključujejo vsa delovna mesta na trgu, ki so neposredno in posredno povezana s sektorjem OVE. To pomeni, da so vključena tudi delovna mesta pri dobaviteljnih proizvajalcev energije iz obnovljivih virov ter storitvena podjetja na področju OVE. Trend zaposlovanja v sektorju OVE je v Sloveniji zelo pozitiven. Število delovnih mest se je v obdobju 2008–2011 več kot podvojilo.

Zaposlitveni potencial na področju OVE je vključen v Nacionalni akcijski načrt za obnovljive vire energije, ki vsebuje tudi oceno stroškov in koristi podpornih ukrepov politike. Po teh podatkih je potencial ustvarjenih delovnih mest za obratovanje in vzdrževanje ter za izdelavo, izgradnjo in instalacijo ocenjen na 12.000 ZDM.

Na področju Trajnostna energetika so bile izbrane naslednje dobre prakse:

- ENSVET – Brezplačno energetske svetovanje občanom s področja URE in OVE
- Pipistrel
- Centre for Alternative Technology (CAT)
- Ciljno spremljanje rabe energije v občini Škofja Loka
- Mestna občina Kranj

ENSVET – Brezplačno energetsko svetovanje občanom s področja URE in OVE

Kontakt
izvajalec dejavnosti: Gradbeni inštitut ZRMK; sofinancer dejavnosti: Eko sklad, j.s.
<http://gcs.gi-zrmk.si/Svetovanje/index.html>

kontaktna oseba:
Miha Praznik, vodja dejavnosti,
miha.praznik@gi-zrmk.si

Intervju z energetskim svetovalcem Bojanom Žnidaršičem si lahko ogledate v videu [e-seminar Dobre prakse: učinkovita raba energije in obnovljivi viri energije](#).

Projekt ENSVET je stalna aktivnost v Sloveniji, ki že 20 let sistematsko zmanjšuje obremenjevanje okolja, energetske revščino ter odvisnost od uvoza energentov. Prav tako povečuje kvaliteto bivanja in število zelenih delovnih mest.

Izvajanje svetovalnih ukrepov pozitivno vpliva na spodbujanje celovitejših ter obenem energetske nadstandardnih rešitev, ki se posledično odražajo v višjih investicijah v stanovanjske stavbe. S tem se ohranja in izboljšuje njihova tržna in bivalna vrednost, po drugi strani pa se ohranjajo tudi zaposlovanje v gradbenem sektorju ter prodaja in razvoj sodobnih domačih gradbenih proizvodov.

Energetsko svetovalna mreža občanom, končnim odjemalcem energije v stanovanjskem sektorju, nudi brezplačne in komercialno neodvisne svetovalne in izobraževalne storitve s področja URE in OVE v stanovanjskih stavbah. Mreža ENSVET je v zadnjih desetih letih nudila občanom strokovne nasvete v zvezi s prenovo ali novogradnjo za 61.000 stanovanj, izvedla 900 predavanj za občane, v medijih je bilo objavljenih preko 2.000 člankov ter radijskih in televizijskih oddaj.

Pipistrel

Kontakt
Pipistrel, d. o. o., Ajdovščina
www.pipistrel.si

kontaktna oseba:
Taja Boscarol, odgovorna za
odnose z javnostmi,
info@pipistrel.si

Intervju z Ivom Boscarolom,
direktorjem podjetja Pipistrel, si
lahko ogledate v videu [e-seminar](#)
[Dobre prakse: učinkovita raba](#)
[energije in obnovljivi viri energije](#)

Pipistrel je vodilno svetovno podjetje na področju razvoja, oblikovanja in proizvodnje ultralahkih letal, ki jih večinoma prodajajo na tujih trgih, hkrati pa je eno vodilnih podjetij v slovenskem prostoru, ki vključuje varovanje okolja v vsak korak svoje proizvodnje in svojega obstoja.

Cilj podjetja je proizvajati ekološko neoporečna letala v okolju prijaznejši poslovni zgradbi. V ta namen je bil ustanovljen Pipistrelov razvojni in raziskovalni inštitut – znanstveno-kulturni center, ki pod eno streho združuje laboratorij za aplikativno tehnologijo in raziskave, razvojni oddelek, predavalnice za izmenjavo znanja z univerzami, večnamenski prostor Vizionarna, testni prostor za nove prototipe letal ter več oddelkov proizvodnje letal. V stavbo inštituta s površino 2.400 m² so vgrajene najmodernejše tehnologije s področja učinkovite rabe energije in pridobivanja energije iz obnovljivih virov.

Stavba je popolnoma energetska samozadostna, kar so dosegli z uporabo naslednjih projektantskih rešitev in sistemov, ki jih nadzoruje in usklajuje centralni nadzorni sistem:

- Umestitev objekta v prostor in oblika strehe sta izvedeni tako, da je izkoristek sončnih žarkov najboljši, vpliv lokalne burje pa čim manjši.
- Večje steklene površine so obrnjene na sever, da prepuščajo svetlobo, ne pa neposrednih sončnih žarkov (in toplote), okna, ki gledajo na jug, pa so prekrita z nadstreškom, da lahko neposredna sončna svetloba vstopa samo pozimi, ko je kot sončnih žarkov nižji.
- Zgradba ima nadstandardno izolacijo, kar zmanjšuje toplotne izgube.
- Gretje in hlajenje sta izpeljana s sistemom talnega sevanja – v tlaku v vsakem nadstropju so cevi, po katerih kroži glikolna mešanica, ki objekt greje oziroma hladi.
- Energijo za gretje oziroma hlajenje zagotavljajo geotermalna vrtina, geotermalno akumulacijsko polje, toplotna črpalka in ko-generacijska elektrarna.
- Luči so avtomatsko regulirane glede na količino sončne svetlobe in funkcijo prostora.
- Zračenje je izpeljano s pomočjo rekuperatorjev, ki umazanemu zraku odvzamejo toploto in z njo ogrevajo čist, hladen zrak, tako da se čist in umazan zrak ne mešata, čistega zraka pa ni potrebno dodatno segrevati.
- Sončna elektrarna krije vse potrebe po električni energiji, presežek se proda v omrežje.
- Kogeneracijska elektrarna je na voljo, če se pojavi potreba po dodatni energiji, hkrati pa proizvaja tehnično toploto za proizvodni proces.

Center za alternativne tehnologije

Kontakt
Centre for Alternative Technology,
Machynlleth, Powys, SY209AZ, UK
www.cat.org.uk
info@cat.org.uk

Center za alternativne tehnologije (CAT) je bil ustanovljen leta 1973 na lokaciji opuščene kamnoloma skrilavca v osrednjem Walesu. CAT je izobraževalni center za vse generacije, kjer so obiskovalcem predstavljene različne praktične rešitve za trajnostni razvoj in manjše obremenjevanje okolja. Holistični pristop vključuje različne vidike zelenega gospodarstva. To so energetska učinkovitost stavb na ovoju, ogrevalnih sistemih za prostore in sanitarno vodo, uporaba deževnice, prezračevanje in implementacija različnih tehnologij obnovljivih virov energije, pomemben del pa sta tudi upravljanje z gozdovi in ekološka pridelava hrane.

CAT deluje kot laboratorij, kjer nove tehnologije trajnostnega razvoja uporabijo v praksi. Tehnična raznolikost zelenih tehnologij je osnova, a pravo vrednost center dobi z različnimi aktivnostmi, ki te tehnologije približajo uporabnikom. To so center za obiskovalce, brezplačno svetovanje o vseh vidikih trajnostnega razvoja, dodiplomski in podiplomski izobraževalni sistem za področje okolja in obnovljivih virov energije, tečajji za širšo javnost, specializirani tečajji za gradbenike, inženirje, električarje, vodovodarje, inštalaterje ogrevalnih sistemov, izobraževanje učencev, dijakov in študentov iz drugih šol, ozaveščevalne kampanje, usposabljanje učiteljev, delo s prostovoljci. Sodelovanje z lokalnimi skupnostmi, člani, donatorji, proizvajalci, izvajalci, uporabniki in obiskovalci je ključno pri implementaciji zelenih tehnologij.

V centru je zaposlenih okrog 100 ljudi, imajo približno 8.000 članov in 60.000 obiskovalcev na leto. Center zagotavlja zelena delovna mesta v lokalnem okolju, njegov vpliv pa je predvsem posreden – z razvijanjem novih znanj, izobraževanjem in ozaveščanjem gradi pomembno komponento razvoja zelenega gospodarstva.

Mesto trg 15 Tel: 04 511 2300 Fax: 04 511 2318		Občinska uprava Občina Škofja Loka		Priloga št. 1	
Izbrana enota		Leto		2012/2011	
Elektrika					
Poraba	1.049.691 kWh	Strošek	136.203,16 EUR	Cena	129,76 EUR/MWh
Indeks					0,92
Plin					
Poraba	3.816.140 kWh	Strošek	262.883,41 EUR	Cena	68,89 EUR/MWh
Indeks					0,93
Voda					
Poraba	21.902 m ³	Strošek	35.512,17 EUR	Cena	1,62 EUR/m ³
Indeks					1,20
Emisije CO₂					
Emisija CO ₂	1.335.967 kg CO ₂	Strošek	419.368,81 EUR	Cena	0,92

Ciljno spremljanje rabe energije v občini Škofja Loka

Kontakt
Občina Škofja Loka
www.skofjaloka.si

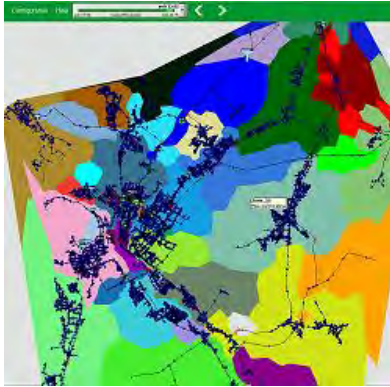
kontaktna oseba:
Tatjana Bernik,
vodja oddelka za okolje in prostor,
tatjana.bernik@skofjaloka.si

Razvojna strategija Občine Škofja Loka je izražena v dokumentu Strategija razvoja občine Škofja Loka 2025+ in nosi slogan »Zelena Loka – modro mesto«. Z inovativno vizijo želi zagotoviti trajnostno prihodnost in razvoj občine. Področji trajnostno upravljanje z naravnimi viri in učinkovita raba energije sta opredeljeni kot temeljno poslanstvo občine, kar odražajo občinski strateški in programski dokumenti.

Občina uvaja učinkovit sistem upravljanja z energijo. Glede na možnosti za optimizacijo stroška v stavbah v domeni občine se je Občina odločila za postopno izgradnjo sistema upravljanja z energijo. Kot osnovo nadaljevanju aktivnosti v energetske učinkovitost je občina leta 2013 vzpostavila energetske informacijski sistem Ciljno spremljanje rabe energije (CSRE), ki temelji na periodični kontroli doseganja ciljnih vrednosti kazalnikov učinkovitosti. Prvi korak je bil uvedba energetskega knjigovodstva, ki je bil nadgrajen z ustreznimi kazalniki, določene so bile ciljne vrednosti in vzpostavljen sistem odgovornosti. Vsi prihranki iz naslova učinkovitejše rabe energije se vlagajo v gospodarski razvoj občine, nadaljnje uvajanje zelenih tehnologij in razširjanje dobrih praks.

Projekt predstavlja dober in učinkovit primer zmanjševanja stroškov energije in negativnih vplivov na okolje ter temelji na sistemskem in strokovnem sodelovanju občine in zasebnega podjetja. Glede na zelo dobre kvalitativne in kvantitativne rezultate, je ta model uporaben za vse občine v Sloveniji.

Zelena delovna mesta v občini so povezana s področji trajnostnega upravljanja z naravnimi viri in učinkovite rabe energije. To so energetske menedžer in člani ožje strokovne skupine sistema upravljanja z energijo. Poleg tega projekt zagotavlja ZDM tudi med zaposlenimi in uporabniki objektov, ki jih zajema CSRE.

Mestna občina Kranj

Kontakt
Mestna občina Kranj
www.kranj.si

kontaktna oseba:
Marko Hočevár, podsekretar,
marko.hocevar@kranj.si

Dobra praksa Mestne občine Kranj spada vsebinsko v več področij, saj gre za koordinirano delovanje na različnih področjih: energetska učinkovitost, varovanje naravnih virov in socialno vključevanje ranljivih družbenih skupin. Gre za celosten pristop občine k reševanju široke palete potreb občanov, katerih skupni imenovalec je kvalitetno življenje v zdravem naravnem in socialnem okolju.

V okviru občine se izvajajo trije programi: center ponovne uporabe, tehnično ekonomska optimizacija vodovodnega sistema in zmanjšanje porabe energije. Praksa prikazuje dober primer sodelovanja deležnikov različnih pravno organizacijskih oblik v okviru občine, ki vključuje tako javni sektor kot nevladne organizacije, usmerjeno k skupnim ciljem na področju trajnostnega razvoja.

Praksa naprednih tehnologij prispeva tudi k velikim finančnim prihrankom zaradi znižanja vodnih izgub in manjše porabe energije. Občina zagotavlja zelena delovna mesta v vseh segmentih omenjenih programov: zbiranje, obnova in prodaja odvrženih predmetov, visoko kvalificirana delovna mesta za optimizacijo vodovodnega sistema, prenova kotlovnice, uvedba soproizvodnje, postavitve fotonapetostne elektrarne, energetska prenova.

Trajnostni turizem

V splošnem in grobo rečeno je turizem okolju škodljiva dejavnost, predvsem zaradi z njim povezane mobilnosti, pogosto pa tudi zaradi velike porabe energije in vode, odpadkov ter škodljivega vpliva na naravno okolje. Kljub temu trajnostni turizem prepoznavamo kot del zelenega gospodarstva, predvsem zaradi njegovih posrednih učinkov – zmožnosti povezovanja, motiviranja, promocije, integracije in množenja trajnostnih praks na različnih področjih (mobilnost, hrana, stavbe, odpadki itd.) – in s tem povezanega pozitivnega vpliva na razvoj zelenega gospodarstva v lokalnem in tudi v širšem okolju.

Kot so pokazale ankete, turisti v Slovenijo večinoma prihajajo zato, ker jo prepoznavajo kot deželo ohranjenega okolja in naravnih lepot. Slovenija privablja turiste, ki sta jim ohranjeno okolje in lepa narava pomembni vrednoti, zato je pomembno, da je slovenski turizem trajosten, z majhnim okoljskim odtisom in s turističnimi produkti, ki po eni strani vključujejo naravne lepote, po drugi strani pa na njih ne delajo škode, poleg tega pa prinašajo največ koristi za lokalno skupnost.

ZDM so v sektorju turizma tista, ki vključujejo uporabo čistejših in učinkovitejših tehnologij ter ponujajo turistične produkte (izdelke in storitve), ki preprečujejo oz. minimizirajo onesnaževanje okolja ter porabo naravnih virov. To so delovna mesta v turističnih podjetjih z majhnim okoljskim odtisom, predvsem v okoljsko certificiranih podjetjih in turističnih ponudnikih, katerih primarni namen je upravljanje z naravnimi viri (npr. parki). Če se omejimo na ta podjetja in organizacije, je število ZDM v turističnem sektorju v Sloveniji majhno – nekaj manj kot 1.000 delovnih mest.

ZDM lahko povežemo tudi s turističnimi produkti, ki preprečujejo oz. minimizirajo onesnaževanje okolja, vendar niso certificirani. V širšem kontekstu lahko med ZDM v turizmu uvrstimo tudi delovna mesta v javni upravi na državni, regionalni in lokalni ravni, ki so namenjena načrtovanju in izvajanju ukrepov ter spodbujanju, certificiranju ipd. zgoraj omenjenih turističnih organizacij. Nekaj ZDM lahko najdemo tudi v izobraževanju, v turističnih agencijah ter v nevladnih organizacijah, ki delujejo na področju trajnostnega turizma.

Potencial ZDM v slovenskem turizmu je velik, vendar ga je težko količinsko opredeliti. Največji potencial za ZDM v turizmu predstavlja ozelenitev turistične infrastrukture – zgradb, kopališč, kampov ipd. (povečanje energetske učinkovitosti in deleža obnovljivih virov energije, povečanje učinkovitosti pri ravnanju z vodo, vzpostavitev trajnostne mobilnosti ipd.). Teoretični potencial neposrednih ZDM, ki izhaja iz ozelenitve turistične infrastrukture, je enak številu zaposlenih v sektorju, tj. več kot 100.000.

Na področju Trajnostni turizem so bile izbrane naslednje dobre prakse:

- Okolju prijaznejše in energetske učinkovite Terme Snovik
- Hiša Raduha
- Alpski biseri – krovna znamka za trajnostno mobilnost in turizem v Alpah
- Gozdni selfness

Terme Snovik

Kontakt
Terme Snovik – Kamnik, d. o. o.
www.terme-snovik.si

kontaktna oseba:
Ivan Hribar, direktor,
info@terme-snovik.si

Terme Snovik že od svojega nastanka zasledujejo cilje energetske učinkovitosti, uporabe okolju prijaznejših tehnologij in lokalnih obnovljivih virov energije. Pomemben je njihov celovit pristop na vseh ravneh delovanja in sledenje viziji vodilnih slovenskih ekoloških term. Svojo prepoznavnost gradijo na blagovni znamki *Eko svet termalnih užitkov*, ki temelji na bogastvu naravnega okolja, ki jih obdaja, ter na zdravem načinu življenja.

Za sistem ravnanja z okoljem so pridobili standard ISO 14001:2004 in se s tem zavezali, da bodo pri svojem delovanju uporabljali procese, delovne tehnike, materiale, energije in proizvode, ki bodo pripomogli k zmanjšanju škodljivih vplivov na okolje. Pridobili so tudi standard ISO 9001 za sistem vodenja kakovosti ter Znak EU za okolje (Marjetico) za okolju prijaznejše turistične namestitve.

Energetski vidik Term Snovik je celovito domišljen, saj ogrevanje kompleksa term skoraj v celoti temelji na obnovljivih virih energije. Kotlovnica na lesno biomaso moči 500 kW zagotavlja več kot 80% delež v bilanci energentov za ogrevanje bazenskega kompleksa in apartmajskega naselja, 14% delež predstavlja 73-kilovatna toplotna črpalka voda/voda, ki izkorišča toploto odpadne termalne vode in jo vrača v sistem ogrevanja, preostali delež pa je zagotovljen z 10-kilovatno toplotno črpalko zrak/voda in z vakuumskimi sončnimi kolektorji s sprejemno površino velikosti 81 m², ki skrbijo za ogrevanje bazenske vode. Za celotno apartmajsko naselje imajo izdelano energetska izkaznico. Celotni kompleks Term Snovik je tudi priključen na biološko čistilno napravo.

Celovit pristop k učinkoviti rabi energije in promociji obnovljivih virov energije nadgrajujejo tudi s promocijo in ozaveščanjem v okviru tehnoloških dni za učence osnovnih in srednjih šol, prav tako pa nudijo predstavitev svoje dobre prakse različnim skupinam, podjetjem in lokalnim skupnostim.

Terme Snovik so v Tuhinjski dolini pomemben zaposlovalec. Redno zaposlujejo 30 ljudi, predvsem v poletni sezoni pa tudi študente. Z razvojem partnerskega pristopa več gospodarskih družb, društev in agencij pa zagotavljajo tudi veliko posrednih zelenih delovnih mest.

Hiša Raduha

Kontakt
Hiša Raduha, Luče 67, 3334 Luče
www.raduha.com

kontaktna oseba:
Martina Breznik,
info@raduha.com

Intervju z Martino Breznik iz Hiše Raduha si lahko ogledate v videu [e-seminar Dobre prakse: trajnostni turizem](#).

Hiša Raduha je družinski penzion z dolgo tradicijo, ki se nahaja v Lučah v zgornji savinjski dolini. Ponuja turistične nastanitve in vključuje restavracijo, celotna ponudba pa temelji na izrednem občutku do lokalnega naravnega in kulturnega okolja.

Hiša Raduha privablja z inovativno leseno turistično infrastrukturo (lesena hiška na drevesu, predelan kozolec in stara štala), ki temelji na vrhunskem dizajnu slovenskih avtorjev. Nastanitvene kapacitete v lesenih objektih dopolnjujejo predhodnih 25 postelj. Tudi v svoji restavraciji ponujajo vrhunsko kulinariko, ki je zasnovana na sezonski ponudbi lokalnega okolja.

Hiša Raduha je lep primer dodajanja vrednosti lokalnim virom, ki so na razpolago. Gostje, večinoma tujci, se k njim vračajo po oddih v naravi.

Hiša Raduha poleg zaposlitev v družini, ki že več generacij skrbi za penzion in je lep primer medgeneracijskega sodelovanja, zagotavlja tudi posredna zelena delovna mesta preko sodelovanja z lokalnimi dobavitelji, obrtniki in oblikovalci.

Alpski biseri – krovna znamka za trajnostno mobilnost in turizem v Alpah

Kontakt
Alpine Pearls, Weng 42, A-5453
Werfenweng
www.alpine-pearls.com

kontaktna oseba:
Karmen Mentil,
info@alpine-pearls.com

Alpski biseri (Alpine Pearls) je krovna znamka, ki združuje 29 turističnih destinacij v šestih alpskih državah: Sloveniji, Avstriji, Švici, Nemčiji, Franciji in Italiji. Znamka je bila ustanovljena leta 2006 kot rezultat dveh evropskih projektov, katerih glavni namen je bil ustvariti inovativno, trajnostno in podnebju prijaznejšo turistično ponudbo v alpskem prostoru.

Slovenski alpski biser je Bled. Na področju trajnostne mobilnosti ponuja možnost prihoda z vlakom, sprehajalne poti, izposoja koles, turistični vlakec, turistični avtobus, kočije, tradicionalne čolne pletne in izposoja opreme za veslanje. Med Alpskimi biseri so tudi kraji, ki že dosegajo vizijo turistične destinacije brez uporabe avtomobilov (npr. Werfenweng v Avstriji, Chamois v Italiji).

Letovišča Alpski biseri turistom ponujajo okolju in podnebju prijaznejšo, kulturno raznoliko doživetje narave. 29 počitniških krajev v najlepših alpskih predelih si je postavilo konkretne cilje:

- okolju prijaznejše počitnikovanje;
- dostopnost z vlakom in avtobusom;
- raznolika ponudba trajnostne mobilnosti, ki izboljšuje turistično izkušnjo;
- ohranjanje regionalnih posebnosti in lepote narave;
- učinkovita raba energije in obnovljivi viri energije;
- poligon za prikaz trajnostne mobilnosti (izposoja električnih vozil, gorskih koles, koles z elektromotorjem);
- skrb za ugodje pešcev – zmanjšanje motoriziranega prometa, hrupa in izpušnih plinov;
- utemeljitev ponudbe na kulinarčni in kulturni raznolikosti;
- sodelovanje z zaščitenimi območji – parki, naravnimi rezervati;
- postati zgled drugim turističnim destinacijam po svetu.

Na spletni strani med drugimi informacijami ponujajo tudi preprost kalkulator za izračun ogljičnega odtisa počitnic iz virov mobilnosti in namestitve.

Alpski biseri v svojo turistično ponudbo vključujejo zaščitena alpska področja (parki, rezervati) in s tem promovirajo njihovo veličastno lepoto, obenem pa opozarjajo na krhkost in ogroženost alpskega prostora. S svojo filozofijo okolju prijaznejšega dopustovanja, oprtega za trajnostno mobilnost, pomembno prispevajo k varovanju alpskega okolja.

Zelena delovna mesta predstavljajo delovna mesta v okviru razvijanja znamke Alpski biseri kot tudi delovna mesta, ki v letoviščih Alpski biseri prispevajo k zastavljenim ciljem.

Gozdni selfness

Lokalna turistična organizacija
Laufar Cerkno
www.gozdni-selfness.si

kontaktna oseba:
Minca Slakonja,
info@gozdni-selfness.si

Pri programu Gozdni selfness gre za sprostitev, samozdravljenje in krepitev občutka samozadovoljstva v objemu cerkljanskih gozdov. Program temelji na organiziranem pohodu skozi gozd po urejeni nezahtevni pohodniški poti, kjer manjša skupina udeležencev s pomočjo strokovnjakov razvija pristen odnos z naravo ter na posameznih postojankah doživlja zdravilno terapijo.

Terapija vključuje spoznavanje zdravilnih energij različnih vrst dreves in njihov prenos z objemanjem; zvočno terapijo s sproščujočimi zvoki narave pod krošnjami dreves v visečih mrežah; hojo po smrekovih iglicah in spoznavanje osnov refleksoterapije stopal; meditacijo, gibalne vaje sproščanja ter spoznavanje tehnik za vsakodnevno spopadanje s stresom; predstavitev očiščevalne kure s sirotko; razstrupljanje telesa z oblogami iz rjave glin; okušanje lokalne in ekološko pridelane hrane; počitek na senenih balah in sproščujočo kopel za noge iz senenega drobirja.

Projekt je leta 2014 prejel nagrado Snovalec za najbolj inovativno idejo v slovenskem turizmu. Močno in raznoliko partnerstvo je bilo pri ustvarjanju programa ključnega pomena, dobra je tudi povezanost z lokalnim okoljem. Projekt predstavlja trajnostno rabo virov v podjetniške in razvojne namene brez velikih vlaganj. Gre za neinvaziven način trženja estetskih in ekosistemskih funkcij lokalnih gozdov za urbano populacijo, ki dopolnjuje ponudbo tudi izven glavne turistične sezone.

Projekt odpira in podpira zelena delovna mesta na podeželju ter v turistični panogi destinacije in predstavlja velik potencial za prenos prakse na druga območja, saj imamo v Sloveniji obilje gozdov.

Socialno podjetništvo

Socialno podjetništvo kot sektor gospodarstva sestavlja široka paleta organizacijskih in pravnih oblik, namenov, kultur, velikosti in usmeritev poslovnih subjektov. Akterji socialnega podjetništva so še posebej aktivni na področjih socialne in delovne integracije ranljivih skupin prebivalstva, socialnih storitev, zdravstva, etičnega bančništva, zavarovalništva, oskrbovanja, predelovalnih dejavnosti in kmetijstva, storitev v lokalnem okolju, izobraževanja in usposabljanja, kulture, športa in aktivnosti za prosti čas.

Ekspertna skupina OECD v dokumentu *Izboljšanje socialne vključenosti na lokalni ravni preko socialne ekonomije: Poročilo za Slovenijo* ugotavlja, da je v Sloveniji prispevek socialnega podjetništva k rasti BDP in ustvarjanju delovnih mest okoli 4-krat manjši kot v EU. V Sloveniji na področju socialnega podjetništva dela okoli 20.000 ljudi, kar pomeni približno 2 % vseh zaposlenih, v državah EU z razvitim socialnim podjetništvom pa se ta delež giblje med 6 in 8 %.

Sektor socialnega podjetništva je zelo perspektiven glede nastajanja novih delovnih mest, ki jih uvrščamo v kategorijo ZDM. Če pri oceni potenciala delovnih mest v socialnem podjetništvu v Sloveniji kot kriterij upoštevamo delež zaposlenih v sektorju socialnega podjetništva v razvitejših državah EU, lahko ocenimo, da je trenutni potencial delovnih mest v socialnem podjetništvu v Sloveniji okoli 80.000 delovnih mest, kar pomeni, da bi lahko ob ustrezni vsestranski podpori v prihodnjih desetih letih pridobili vsaj 60.000 novih delovnih mest, ki so glede na izkušnje drugih držav veliko odpornejša na krizna nihanja kot delovna mesta v globalnih sektorjih gospodarstva. V sektor socialnega podjetništva sicer ne sodijo zgolj ZDM, vendar lahko predvidevamo, da bo delež ZDM znotraj novonastalih delovnih mest v socialnem podjetništvu nadpovprečen.

Na področju Socialno podjetništvo so bile izbrane naslednje dobre prakse:

- CAAP – Center alternativne in avtonomne produkcije Maribor
- Razvijalec projektov energetskega zadruga – program usposabljanja za zeleno delovno mesto
- Razvojna zadruga eTRI

CAAP – Center alternativne in avtonomne produkcije Maribor

Kontakt
Združenje CAAP, Maribor
www.caap.si

kontaktna oseba:
Karolina Babič,
info@caap.si

CAAP je središče razvoja novih ekonomij, socialnih podjetij in zadrug, inovativnih socialnih in ekoloških praks ter kreativne rabe skupnostnih prostorov. Center predstavlja pribežališče za samoorganizacijo skupnosti ter se odpira kot prostor in čas srečevanja za vse, ki imajo željo sodelovati in ustvarjati. V centru CAAP se trenutno izvaja 8 programov:

- Mariborska kolesarska mreža, društvo za vzpodbujanje kolesarjenja in trajnostnega prometa, si prizadeva za boljše pogoje kolesarjenja v Mariboru in okolici. Cilj mreže je spremeniti Maribor v mesto, ki je prijazno do pešcev in kolesarjev, ter s tem izboljšati bivanjske pogoje, pridobiti obiskovalce in se ekonomsko okrepiti.
- Zadruga Dobrina spodbuja razvoj trajnostne lokalne preskrbe ter razvoj ekološkega kmetovanja in majhnih tradicionalnih kmetij po načelih pravične trgovine. Potrošnikom zagotavlja lokalno, sezonsko in varno hrano z območja Slovenskih goric – v okviru tedenskih zaboječkov, maloprodajne trgovine, oskrbe vrtcev, šol in drugih institucij ter kmečkega cateringa.
- Frekvenca, socialno-kulturno združenje nemirnih in aktivnih, udejanja interese na socialno-kulturnem področju za enake možnosti, socialno vključenost, krepitev kulturnih vezi in medkulturno izmenjavo romskih skupnosti, etničnih in manjšinskih skupin ter večinskega prebivalstva.
- Varuhi semen, društvo za ohranjanje biotske pestrosti kulturnih rastlin, varujejo, ohranjajo in spodbujajo ponovno pridelavo starih, lokalno prilagojenih sort kulturnih rastlin. Namen uresničujejo skozi ohranjanje naravne dediščine naših polj in vrtov z osveščanjem širše javnosti o pomenu pestrosti in vrednosti starih sort kulturnih rastlin za lokalno samooskrbo s hrano.
- Stanovanjska kooperativa se posveča skupnostnemu reševanju stanovanjskih problemov prebivalcev mesta, kjer se več iskalcev stanovanj poveže, da si zagotovijo ekonomsko dostopno, varno, kvalitetno bivališče.
- Peron, kooperativa projektnih ustvarjalcev, povezuje ustvarjalce na področjih grafičnega oblikovanja, spletnih in digitalnih rešitev, fotografije, pisanja besedil, konceptualnega ustvarjanja, organizacije dogodkov, založništva, tehničnih inovacij in drugih ustvarjalnih poklicev.
- Desk-sharing omogoča posameznikom in manjšim organizacijam, da najamejo eno delovno mizo za stalno uporabo v prostorih centra CAAP. Poleg ugodne ekonomske rešitve jim princip t.i. so-dela omogoča, da z ostalimi uporabniki skupnih prostorov razvijajo nove skupne produkte, projekte in programe ter si pomagajo in se dopolnjujejo pri opravljanju svojih dejavnosti.
- Skupnostni urbani eko vrtovi prebivalcem mesta omogočajo, da si v neposredni bližini blokovskih naselij zagotovijo možnost pridelave lastne hrane, hkrati pa razvijajo socialne vezi med prebivalci.

Razvijalec projektov energetskega zadruga – program usposabljanja za zeleno delovno mesto

Kontakt
Nemško evangeličansko združenje
za izobraževanje in usposabljanje
odraslih (Deutsche Evangelische
Arbeitsgemeinschaft für
Erwachsenenbildung, DEAE)
www.deae.de

kontaktna oseba:
Wiebke Weinstock,
info@deae.de

Osnovna ideja energetskega zadruga je zagotavljanje trajnostne oskrbe z energijo iz lokalnih obnovljivih virov, pri čemer je zagotovljena dolgoročna okoljska vzdržnost in aktivna participacija lokalnega prebivalstva v proizvodnji in distribuciji energije. Z lokalnimi energetskega zadrugami ljudje v lokalni skupnosti sooblikujejo lokalno in regionalno energetskega strategijo. Z investiranjem v izrabo lokalnih obnovljivih virov zagotavljajo decentralizirano oskrbo z energijo. Energija je torej proizvedena in porabljena lokalno, pri tem pa je poleg okoljskega pomembna tudi socialni vidik, saj je zagotovljen skupnostni model upravljanja z razpoložljivimi viri.

Uvajanje in delovanje tovrstnega alternativnega sistema proizvodnje in distribucije energije zahteva tudi specifična znanja in kompetence, tako za zagon projektov kakor tudi za trajno delovanje sistema. Temu je namenjen poseben program usposabljanja za zeleno delovno mesto *Razvijalec projektov energetskega zadruga*. Gre za v Nemčiji edinstven program usposabljanja, ki omogoča razvoj kompetenc za nov profil zelenega delovnega mesta, ki je ključnega pomena za delovanje sistema lokalnih energetskega zadruga.

Razvijalci projektov energetskega zadruga nudijo podporo pri ustanavljanju lokalnih energetskega zadruga in s tem prispevajo ustvarjanju trajnostnega in okolju prijaznejšega energetskega sektorja; so zagovorniki idej združništva in aktivno promovirajo ustanavljanje novih energetskega zadruga; kot strokovnjaki podpirajo prehod regij k obnovljivim virom energije in navdihujejo ljudi za aktivnosti trajnostne proizvodnje in rabe energije.

Razvojna zadruga eTRI

Kontakt
Razvojna zadruga Etri
www.etri.si

kontaktna oseba:
Brigita Žvikart,
brigita.zvikart@etri.si

Zelena socialna franšiza Etri temelji na poslovnem modelu Etri, katerega osnovno poslanstvo in glavni namen je ustvarjanje zelenih delovnih mest za ranljive skupine (invalidi, mladi brez izkušenj, starejši nad 50 let, dolgotrajno brezposelni).

Projekt tovrstne oblike partnerstva ponuja inovativno rešitev in alternativo obstoječim poslovnim modelom, saj preko sodelovanja z različnimi partnerji spodbuja medresorno in medsektorsko sodelovanje s ciljem povečevanja družbeno odgovornih učinkov na lokalni ravni. Rezultat takšnega sodelovanja je kreiranje novih poklicev, prilagojenih aktualnim potrebam trga.

Partnerstvo, ki med drugim ozavešča o nujnosti zmanjševanja količine odpadkov in gradnji energetske učinkovitih objektov, je dejavno na področju lokalne samooskrbe in razvija karierno rehabilitacijo, ki posameznikom z različnimi omejitvami pomaga do oblikovanja ergonomskega delovnega mesta. Dobiček vlaga v nadaljnji razvoj partnerstva, kar omogoča razvoj novih zelenih delovnih mest.

Projekt je lep primer zaposlovanja oseb iz ranljivih družbenih skupin preko učinkovitega kombiniranja razpoložljivih sistemskih rešitev. Gre za nadgrajevanje osnovne dejavnosti z informiranjem in obveščanjem različnih ciljnih javnosti v zvezi s pomenom trajnostnega razvoja in socialnega vključevanja.

Zmagovalne prakse natečaja

Partnerstva za zelena delovna mesta: dobre prakse podjetij in lokalnih skupnosti

V okviru projekta Spodbujamo zelena delovna mesta je bil objavljen nagradni natečaj [Partnerstva za zelena delovna mesta: dobre prakse podjetij in lokalnih skupnosti](#). Iskali smo prakse, ki:

- prinašajo spremembe in odkrivajo nove paradigme pri spopadanju z izzivi današnjega časa;
- prispevajo k širšim ciljem trajnostnega razvoja;
- so uspešna in napredna partnerstva, ki so prav zahvaljujoč partnerstvu aktivnosti izpeljale bolj učinkovito, celovito, sistemsko in s trajnejšimi učinki.

Člani komisije so prispele prijave ocenjevali po naslednjih merilih:

- vizija projekta/programa in partnerstva;
- celovita trajnostna usmeritev prijavitelja;
- prispevek dobre prakse h gospodarskemu razvoju – npr. povečanje konkurenčnosti, dvig dodane vrednosti, prihranki energije in stroškov, vlaganja tretjih partnerjev, vlaganje v razvoj in/ali inovacije, nov poslovni model;
- družbeni učinki dobre prakse – npr. nova delovna mesta, izboljšanje kakovosti življenja, vpetost v lokalno okolje, kulturo in tradicijo;
- prispevek dobre prakse k varovanju okolja – npr. znižanje onesnaženja, zmanjšanje porabe naravnih virov in nastajanja odpadkov, izboljšanje kakovosti naravnega okolja;
- prispevek h ključnim ciljem EU, opredeljenim v strategiji Evropa 2020;
- izvedljivost uporabe in širjenja dobre prakse na območju Slovenije;
- dolgoročnost partnerskega sodelovanja;
- inovativnost dobre prakse;
- trajnost in vplivnost učinka delovanja;
- prispevek dobre prakse k sistemski spremembi;
- prispevek k povezovanju in krepitvi trajnostnih produktov, storitev in ponudnikov;
- število ustvarjenih zelenih delovnih mest glede na potencial;
- morebitne nagrade, ki jih je dobra praksa že prejela na področju zelenih delovnih mest;
- morebitni eko certifikati in certifikati za družbeno odgovornost.

Prispelo je 18 zanimivih in raznolikih prijav, ki jih je ocenjevala osemčlanska strokovna komisija. Izbrane so bile tri prakse, najboljša med njimi pa je prejela praktično nagrado: zeleni teambuilding na ekološki kmetiji s profesionalnim moderatorjem.

Med najboljše tri prakse so se uvrstili projekti:

- **Nizkoogljičnost kot razvojna priložnost regije** (Posoški razvojni center, Občina Tolmin, Občina Bovec, Občina Kobarid, Občina Idrija, Občina Cerklje);
- **Hiša zelišč** (Master d. o. o. Sp. Idrija, Idrijsko-cerkljanska razvojna agencija, Turistična (ekološka) kmetija iz Brega v Goriških Brdih, Geopark Idrija);
- **Zavezništvo znanja za celovito energetska obnovo javnih stavb** (Metronik d. o. o., Inovacijsko-razvojni inštitut UL, Velux, Fakulteta za elektrotehniko UL, M Sora, Decibel, Fakulteta za arhitekturo UL, Hidria, Fakulteta za strojništvo UL, Eltec Petrol, Ekonomska fakulteta UL).

Med njimi je bil za glavnega nagrajenca izbran projekt Zavezništvo znanja za celovito energetska obnovo javnih stavb.

V nadaljevanju so predstavljene vse tri prakse s kratkimi videi in utemeljitvijo ocenjevalne skupine.

Zavezništvo znanja za celovito energetske obnovo javnih stavb

Kontakt
 Metronik d. o. o.
 Inovacijsko-razvojni inštitut
 Univerze v Ljubljani
<http://iri.uni-lj.si/sl/projekti/eu-projekti/eurl3a/>

kontaktni osebi:
 Andreja Kerč,
andreja.kerc@metronik.si;
 Gregor Cerinšek,
gregor.cerinsek@iri.uni-lj.si

Video o nagrajeni praksi
 Zavezništvo znanja za celovito energetske obnovo javnih stavb.

Projekt Zavezništvo znanja za celovito energetske obnovo javnih stavb je vzpostavil učni laboratorij v realnem življenju. V projektu sodeluje 25 podjetij in 7 fakultet Univerze v Ljubljani. Partnerstvo je interdisciplinarno, med fakultetami UL tehničnih in družboslovnih smeri ter podjetji, ki se ukvarjajo z izdelavo gradbenih elementov, materialov, načrtovanjem sistemov in izvajanjem storitev na področju energetske obnove stavb.

Gre za izjemno pomemben in aktualen projekt na področju povečanja energetske učinkovitosti, ki povezuje univerzitetno okolje z gospodarstvom. Praktična usmerjenost raziskovalne dejavnosti in vključevanje študentov v interdisciplinarne time ustvarjata zelena delovna mesta, hkrati pa se gradijo kompetence mladim strokovnjakom, ki jih bodo v prihodnosti zasedli.

Prispevek k varovanju okolja bo z optimizacijo porabe energije velik in trajen, širjenje dobre prakse po Sloveniji pa še kako pomembno. Povezovanje znanja, proizvajalcev in izvajalcev je ključna točka uspeha.

Hiša zelišč

Kontakt
MASTER d. o. o. Sp. Idrija
www.hisa-zelisc.si

kontaktni osebi:
Lara Lapajne Golob in Irena Kenda,
ustanoviteljici Hiše zelišč,
info@hisa-zelisc.si

[Video o nagrajeni praksi Hiša zelišč.](#)

Zelišča, ki zrastejo v nasadih in na travnikih na višjih nadmorskih višinah, imajo posebno veliko blagodejnih učinkovin. Na kmetijah na območju Idrijskih Krnic in Vojskega je iz njihove pridelave, nabiranja in predelave ter spremljajočih izobraževalnih in turističnih dejavnosti nastala blagovna znamka Hiša zelišč.

Dejavnost je bila kot pilotni primer trajnostnega razvoja gorsko-višinskih kmetij razvita v sodelovanju z Idrijsko-cerkljansko razvojno agencijo. Poleg gojenja zelišč vključuje kontrolirani odvzem zdravilnih rastlin iz naravnega okolja višinskih travnikov, katerih del se nahaja v območju Natura 2000. Nabiranje arnike v zaščitenem območju je odobrilo kmetijsko okoljsko ministrstvo, ki tudi nadzira skrb za njen ponovni razrast. Z varovanjem prvobitnih habitatov, ki zeliščarsko dejavnost trajnostno oskrbujejo s surovinami, se ohranjajo in ponovno razraščajo tudi botanične redkosti.

Posebej pomembno je trajnostno gospodarjenje z naravnimi viri: ohranjanje višinskih travnikov in tenkočuten odvzem redkih rastlinskih vrst, ki kaže na to, da je Natura 2000 lahko tudi razvojna priložnost. Takšno razvojno razumevanje naravnih virov – ko varovanje narave ob učinkovitem trženju povečuje konkurenčnost gospodarske dejavnosti – je posebej pomembno za ustvarjanje kakovostnih delovnih mest na podeželju.

Spodbudna je mnogoterost dobre prakse. Pri pridelavi in trženju zelišč ter turističnih in izobraževalnih dejavnostih je prišlo do povezovanja s preostali ponudniki v lokalnem okolju. Nastajajo produkti in storitve, ki se medsebojno dopolnjujejo in podpirajo ob upoštevanju načel trajnostnega razvoja.

Nizkoogljičnost kot razvojna priložnost regije

Kontakt
Posoški razvojni center
www.prc.si
www.prc.si/publikacije/ostale-publikacije/nizkoogljičnost-kot-razvojna-priložnost-regije

kontaktna oseba:
Miro Kristan,
miro.kristan@prc.si

Video o nagrajeni praksi
Nizkoogljičnost kot razvojna priložnost regije.

Projekt Nizkoogljičnost kot razvojna priložnost regije je prepričal s povezovanjem občin. Ob koordinaciji Posoškega razvojnega centra in z vključevanjem civilne družbe in strokovnih organizacij je nastala za Slovenijo pilotna regionalna nizkoogljična razvojna strategija, ki je povezala zgornje Posočje, Idrijsko in Cerkljansko.

Območje občin Bovec, Kobarid, Tolmin, Cerčno in Idrija se je povežalo v funkcionalno geografsko celoto, ki kljub odsotnosti formalnih regij razume smiselnost povezovanja pri doseganju trajnostnih razvojnih ciljev. Odločitev za pripravo nizkoogljične strategije je temeljila na spoznanju, da je to dejansko priložnost. Pomembno je tudi, da dokument nima avtorja, ampak da so vsi deležniki, ki so pri pripravi strategije sodelovali, hkrati sprejeli tudi zavezo za uresničevanje zastavljenih ciljev in izkoriščanje te razvojne priložnosti. Pri projektu Nizkoogljičnost kot razvojna priložnost regije navdušujejo prav moč in povezovalni učinki partnerstva.

Strategija temelji na razvojnem razumevanju naravnih virov v regiji. Iz njih je izšel celovit nabor trajnostnih priložnosti v kmetijstvu, turizmu, gozdarstvu, industriji in rabi energije.

Strategija neposredno ne ustvarja delovnih mest, podpira pa ozelenjevanje obstoječih delovnih mest in odpiranje novih zelenih delovnih mest preko vzpostavljanja podpornega okolja in ukrepov za razvoj zelenega gospodarstva na posameznih področjih.